

7 клас. Географія

Тема. ВНУТРІШНІ ВОДИ, ЇХ РОЗПОДІЛ. НАЙБІЛЬШІ РІЧКИ ТА ОЗЕРА ЄВРАЗІЇ. ОСНОВНІ ТИПИ ЖИВЛЕННЯ І РЕЖИМУ РІЧОК. ЗМІНА СТАНУ ВОДОЙМ ПІД ВПЛИВОМ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. БАГАТОРІЧНА МЕРЗЛОТА. СУЧАСНЕ ЗЛЕДЕНІННЯ

Мета: сформувати в учнів загальні поняття про розподіл внутрішніх вод Євразії за басейнами і типом живлення; закріпити та поглибити практичні вміння учнів складати характеристики річок; систематизувати знання учнів про особливі риси поверхневих вод Євразії та їх залежність від клімату; розвивати навички колективної роботи, уміння відбирати необхідну інформацію з різних джерел географічних знань.

Обладнання: фізична та кліматична карта Євразії, карта океанів, атласи, підручники, слайди із зображенням водойм Євразії для мультимедійної дошки.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Опорні та базові поняття: водойма, річка, озеро, живлення, режим річки, багаторічна мерзлота, сучасне зледеніння.

Географічна номенклатура: *річки:* Рейн, Ельба, Дунай, Дніпро, Дністер, Волга, Об, Єнісей, Лена, Амур, Хуанхе, Янцзи, Меконг, Ганг, Інд, Євфрат, Тігр; *озера:* Женевське, Ладозьке, Каспійське море, Аральське море, Байкал, Балхаш, Мертве море.

ЗМІСТ УРОКУ

I. Організаційний момент

II. Актуалізація опорних знань і умінь учнів

1. Прийом «Бліцопитування»

- Дайте визначення поняттю «води суходолу».
- Від чого залежить поширення вод суходолу?
- Які річки розрізняються за характером течії?

- За яким планом характеризують річки?
- Що таке озеро?
- На які види розрізняються озера за походженням улоговин?

2. Прийом «Географічна мозаїка»

- Води, затиснуті між двома водонепроникними шарами гірських порід, які при закладанні свердловини самі виливаються на поверхню Землі. (*Артезіанські*)
- Територія, з якої до цієї річки стікають поверхневі і підземні води. (*Річний басейн*)
- Об'єкт, що утворюється в місці падіння води річки чи струмка зі стрімкого урвища. (*Водоспад*)
- Місце, де річка впадає в море, озеро чи іншу річку. (*Гирло*)
- Штучна водойма, утворена при будівництві греблі на постійному чи тимчасовому водотоці. (*Водосховище*)
- Замкнута природна заглибина в земній поверхні, заповнена водою. (*Озеро*)
- Раптове підняття рівня води в річці, зумовлене сильними зливами або швидким таненням снігу. (*Паводок*)
- Найвищий рівень води в річці, період якого настає один раз на рік в один і той самий час. (*Повінь*)
- Об'єкт, що утворюється в місцях перетину русла бурхливої течії рівнинної річки скелястими породами. (*Пороги*)
- Природний водний потік, який протікає у виробленому ним видовженому заглибленні земної поверхні. (*Річка*)
- Видовжене заглиблення річкової долини, що постійно заповнене текучою водою. (*Русло*)

III. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів

Учитель. На території Євразії наявні всі види вод суходолу. Є повноводні річки, глибокі озера, потужні льодовики гірських та полярних районів, великі площі боліт та вічної мерзлоти, значні резервуари підземних вод. Води Євразії — багатство материка, яке потребує ощадливого ставлення до нього.

Приєм «Прес-конференція»

- Чи є рівномірним поширення вод на території Євразії?
- Які чинники більш за все впливають на поширення вод на материку?

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Приєм «Творча лабораторія»

Завдання. За допомогою карт атласу визначте належність великих річок материка до відповідних басейнів. Заповніть таблицю.

Басейн океану				Басейн внутрішнього стоку
Тихого	Індійського	Атлантичного	Північного Льодовитого	

2. Приєм «Мандрівка»

Учні працюючи в парах, виконують вже знайомі на прикладі вивчення інших материків завдання:

- Встановіть відмінності в типах живлення річок. Поясніть ці відмінності.

- Складіть характеристику однієї з річок Євразії (за вибором) за типовим планом.

3. Розповідь учителя про озера Євразії.

4. Прийом «Картографічна лабораторія»

Завдання. За допомогою фізичної карти Євразії визначте розташування великих озер материка. Нанесіть на контурну карту їх назви.

5. Прийом «Здивую всіх»

Учні розповідають матеріал випереджувального домашнього завдання.

6. Прийом «Мікрофон»

- Які типи озерних улоговин ви можете назвати?
- Наведіть конкретні приклади озер Євразії та визначте походження їх улоговин.

7. Розповідь учителя про підземні води, болота, сучасне зледеніння, екологічні проблеми внутрішніх вод Євразії.

V. Закріплення нових знань і умінь учнів

1. Прийом «Експрес-тест»

1. Головна судноплавна річка країн Східної Європи:

а) Рейн; б) Вісла; в) Дунай; г) Рона.

2. Країна, для річок якої найбільшою мірою характерна зимова повінь:

а) Велика Британія; б) Німеччина; в) Італія; г) Швейцарія.

3. Частина Азії, для якої характерна найменш густа річкова мережа:

а) Південно-Західна; б) Південно-Східна; в) Південна; г) Західна.

4. Країна, на території якої розташована велика частина річки Інд:

а) Індія; б) Китай; в) Пакистан; г) Бангладеш.

2. Прийом «Розминка»

Учитель ставить учням запитання стосовно матеріалу, що вивчався на уроці. Запитання можуть задавати і учні.

- У якій частині Євразії річки живляться тільки дощовими водами? Покажіть їх на карті.
- Назвіть річки з льодовиковим типом живлення. Покажіть їх на карті.
- В якій частині Євразії повинь річок припадає на зиму? Чому? Покажіть ці річки на карті.
- У яких річок Євразії є два типи живлення?
- Чим відрізняється живлення євразійських річок від живлення річок у Південній Америці та Африці?
- Покажіть на карті найбільші річки Євразії. До басейнів яких океанів вони відносяться?
- Назвіть великі озера Євразії та покажіть їх на карті. Яке походження мають їхні улоговини?
- Де на території Євразії має поширення вічна мерзлота? Як вона впливає на господарську діяльність людини?
- Яку роль відіграють льодовики в живленні річок Євразії? Наведіть приклади.
- Які райони Євразії відчувають дефіцит води? Чим це обумовлено?
- Наведіть приклади нераціонального використання внутрішніх вод Євразії.
- Які екологічні проблеми пов'язані з внутрішніми водами Євразії?

VI. Підсумок уроку

Приєм «Роблю висновок»

- Річки Євразії належать до басейнів чотирьох океанів планети та до найбільшого у світі басейну внутрішнього стоку.
- На території Євразії багато озер, різних за наявністю стоку, солоністю води, походженням улоговин.
- На території Азії розташований найбільший у світі масив багаторічної мерзлоти.

VII. Домашнє завдання

- Опрацювати відповідний текст у підручнику.
- Нанести на контурну карту назви найбільших річок Євразії.
- Підготувати додатковий матеріал про рослини і тварин Євразії.
- Скласти кросворд «Внутрішні води Євразії».